

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ไก่พื้นเมืองนับเป็นสัตว์เลี้ยงคู้บ้านคู้เมืองของเกษตรกรไทยมาช้านานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นอาหารโปรตีนในครัวเรือน เพื่อความสวยงามและเกมกีฬา ซึ่งไก่พื้นเมืองมีคุณสมบัติที่ดีหลายประการ เช่น สามารถฟักไข่เองได้ เลี้ยงลูกได้ดี มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี มีความแข็งแรง ทนทานต่อโรค และมีความสามารถในการขึ้นเชิงการต่อสู้ จนทำให้สามารถสืบทอดแพร่พันธุ์ได้จนถึงทุกวันนี้ โดยสภาพพื้นที่ของจังหวัดระยองสามารถเลี้ยงไก่พื้นเมืองได้เป็นอย่างดี สามารถเลี้ยงเป็นอาชีพหลัก หรืออาชีพเสริมในการทำสวนยาง หรือสวนผลไม้ได้ มูลไก่ก็สามารถนำมาเป็นปุ๋ยได้เป็นอย่างดี ในปัจจุบันไก่พื้นเมืองได้รับความนิยมเพิ่มสูงขึ้นมากเป็นเพราะไก่พื้นเมืองมีเนื้อที่แน่น รสชาติอร่อย เป็นที่นิยมของผู้บริโภคทั่วไป จนมีแนวโน้มว่าจะสามารถส่งออกเนื้อไก่พื้นเมืองไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้

จากการศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดระยอง ของดุษฎีศักดิ์ และสายญาติ (2558) ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีพื้นที่และผลผลิตจากการเลี้ยงไม่มากนัก ทำให้การขายผลผลิตเป็นการต่างคนต่างขายให้กับพ่อค้าคนกลาง จึงได้ดำเนินการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรรายย่อยให้มีขนาดใหญ่ขึ้น และดำเนินการบริหารจัดการผลผลิตในพื้นที่นั้นร่วมกัน ซึ่งเกษตรกรต้องมีแผนการผลิต การตลาด การแปรรูป โดยการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมือนกันตลอดห่วงโซ่อุปทาน ทำให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในด้านต่าง ๆ เพราะวัตถุประสงค์สำคัญของนโยบายเกษตรแปลงใหญ่คือต้องการให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเพื่อบริหารจัดการร่วมกัน นำไปสู่การพัฒนาเกษตรกรที่มีพลังอำนาจในการต่อรองมากขึ้น และเป็นกลุ่มองค์กรที่มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนให้เข้มแข็ง ดังนั้นระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ถือเป็นบทบาทการพัฒนาการเกษตรที่สำคัญ โดยจะเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาผลผลิตไม่ได้คุณภาพ ราคาตกต่ำ และปัญหาด้านการตลาด มีกลยุทธ์ที่สำคัญคือให้เกษตรกรตัวจริงมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตลอดทุกขั้นตอน (เกษตรแปลงใหญ่พื้นรายได้เกษตรกร สร้างรากฐานเศรษฐกิจไทยยั่งยืน, 2561) ซึ่งโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ มีหลักการคือ เกษตรกรสมัครใจ รวมกลุ่มและเข้าร่วมดำเนินการ ภายใต้หลักเกณฑ์ เงื่อนไขและเป้าหมายของแปลงใหญ่ พร้อมทั้งจะพัฒนาการผลิตและการตลาดร่วมกัน โดยการมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการพัฒนา และเป็นการรวมแปลงผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน แปลงไม่จำเป็นต้องอยู่ติดกันเป็นผืนเดียว แต่ควรอยู่ภายในชุมชนที่ใกล้เคียงกัน สินค้าควรเป็นสินค้าหลักของเกษตรกร พื้นที่ที่มีความเหมาะสม มีศักยภาพที่จะพัฒนาในเชิงเศรษฐกิจ และสามารถบริหารจัดการได้ โดยในด้านปศุสัตว์ต้องมีขนาดพื้นที่และจำนวนเกษตรกรคือ มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 ราย หรือจำนวนสัตว์ไม่น้อยกว่า 300 หน่วย (สัตว์ปีกคิดเป็น 0.01 หน่วย) หรือในไก่พื้นเมืองต้องมีจำนวนสัตว์ไม่น้อยกว่า 30,000 ตัวขึ้นไป

ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไก่พื้นเมืองจังหวัดระยอง จะทำให้สามารถทราบถึงปัจจัยที่ทำให้การรวมกลุ่มของเกษตรกรมีความสำเร็จ มีประสิทธิภาพในการจัดการต่าง ๆ ทั้งในด้านการผลิต และการตลาดร่วมกัน ซึ่งจะสามารถเป็นต้นแบบให้เกิดการบริหารจัดการแปลงใหญ่ในพื้นที่อื่น ๆ ให้ประสบความสำเร็จ รวมทั้งจะทำให้ทราบถึงวิธีการแก้ปัญหาในภาวะที่ผลผลิตทางการเกษตรมีราคาตกต่ำ ตลอดจนปัญหาอื่น ๆ ที่ส่งผลให้ไม่สามารถเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในพื้นที่เมืองจังหวัดระยอง

2.2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อการพัฒนาการเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้มีประสิทธิภาพ

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3.1 ด้านผลผลิต (Output) ทำให้ทราบข้อมูลทั่วไปสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกร ผู้เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความเข้าใจในตัวโครงการของเจ้าหน้าที่และเกษตรกร ความพร้อมของเกษตรกร การมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร การจัดทำข้อมูลและแผนที่รายแปลง การจัดทำแผนการตลาดและแผนธุรกิจ ความพร้อมของผู้จัดการแปลงและผู้นำกลุ่มเกษตรกร มาตรฐานการผลิต การประชาสัมพันธ์และติดตามของเจ้าหน้าที่ การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน การนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ การอบรมพัฒนาผู้จัดการแปลงและเกษตรกร ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่ในพื้นที่เมืองในพื้นที่จังหวัดระยอง ซึ่งทำให้สามารถนำข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการผลิตในพื้นที่เมือง และเป็นแบบอย่างให้แปลงใหญ่อื่น ๆ นำไปปฏิบัติตามได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปได้

3.2 ด้านผลลัพธ์ (Outcome) ได้นำข้อมูลที่ได้จากการทำวิจัยไปส่งเสริมเกษตรกรทำให้เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มเพื่อมีอำนาจในการต่อรอง มีการวางแผนการตลาดนำการผลิตที่ชัดเจน และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ด้านผลกระทบ (Impact) เกิดการผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรให้มากขึ้น มีการตลาดร่วมกับภาคเอกชนในการรับซื้อผลผลิต เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าได้ตามมาตรฐานที่กำหนดสามารถกำหนดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตามแผนยุทธศาสตร์จังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. กรอบแนวคิดการศึกษา

จากความต้องการการบริโภคในพื้นที่เมืองยังมีสูง และการผลิตในพื้นที่เมืองยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด อีกทั้งการผลิตในพื้นที่เมืองยังเป็นการผลิตแบบต่างคนต่างจำหน่าย ไม่มีการรวมกลุ่มกันอย่างจริงจัง การศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงข้อมูล ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดการส่งเสริมได้ถูกจุดจนสามารถนำไปให้เกษตรกรเกิดการพัฒนาการผลิตให้ตรงและเพียงพอต่อความต้องการของตลาดต่อไป

5. ขอบเขตของการศึกษา

เป็นการศึกษาข้อมูลทั่วไปพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการ ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ จากสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ในพื้นที่เมืองจำนวน 100 ราย ซึ่งจะช่วยให้ทราบข้อมูลที่เป็นจริงและเป็นปัจจุบัน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดแนวทางการส่งเสริม การเลี้ยงไก่พื้นเมือง และเป็นต้นแบบในการส่งเสริมแปลงใหญ่อื่น ๆ ในพื้นที่จังหวัดระยอง และในประเทศได้

6. ระยะเวลาดำเนินการและสถานที่ทำการวิจัย

ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนมกราคม 2562 – มกราคม 2563 ในเกษตรกรที่เป็นสมาชิกโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไถ่พื้นเมืองเขตพื้นที่ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นหนึ่งในโครงการสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน ทำให้เกิดการรวมกันผลิต และรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน และให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต และมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐานภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีพื้นที่เป้าหมายของการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จำนวน 30 ล้านไร่ทั่วประเทศ มีระยะเวลาการดำเนินโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560-2564 โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่ร่วมรับผิดชอบได้แก่ กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมชลประทาน กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมหม่อนไหม สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559)

กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่คือ คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ที่จะบูรณาการการทำงานและแต่งตั้งทีมงานจำนวน 1 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ทีมผู้จัดการแปลง และส่วนที่ 2 ทีมสนับสนุนการดำเนินงาน มีจำนวน 3 ทีมย่อยได้แก่ ทีมลดต้นทุนการผลิต ซึ่งมีสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นเจ้าภาพหลัก ทีมบริหารจัดการ ซึ่งมีสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นเจ้าภาพหลัก ทีมการตลาด ซึ่งมีสำนักงานสหกรณ์จังหวัดเป็นเจ้าภาพหลัก เพื่อสนับสนุนและร่วมกันขับเคลื่อน โดยได้กำหนดวิธีการดำเนินงานออกเป็น 4 ขั้นตอนได้แก่ 1.การเตรียมการ การจัดตั้งทีมงาน การสร้างการรับรู้ การรวมกลุ่มเกษตรกร การกำหนดพื้นที่เป้าหมายและจัดทำแผนที่รายแปลง การจัดทำข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลเกษตรกรรายแปลง 2. การพัฒนาผู้จัดการแปลงและพัฒนาเกษตรกร 3. ผู้จัดการแปลงและเกษตรกรกำหนดแผนปฏิบัติงานร่วมกัน หน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้การสนับสนุนตามแผนการปฏิบัติงาน 4. ประชาสัมพันธ์ ติดตาม และประเมินผล (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559)

ประภัสสร (2543) พบว่า ปัญหาในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่จะมีปัญหาอาหารสัตว์มีราคาแพง เกษตรกรขาดความรู้ด้านยาและวัคซีนป้องกันโรค ราคาจำหน่ายไม่แน่นอน เลี้ยงแล้วไม่คุ้มทุน ซึ่งสอดคล้องกับสวัสดิ์ และคณะ (2541) พบว่า ไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ที่เกษตรกรรายย่อยเลี้ยงจะตายด้วยโรคระบาดและการจัดการที่ไม่เหมาะสมโดยขาดการทำวัคซีนและขาดเงินทุนในการซื้ออาหารและยา เนื่องจากไม่มีการรวมกลุ่มกันอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ประสบปัญหาต่าง ๆ เป็นอย่างมาก

दनัยศักดิ์ และสายญาติ (2558) ศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรมีความต้องการทราบถึงกระบวนการในการรวมกลุ่มให้เกิดความเข้มแข็งและประสบความสำเร็จ รวมทั้งการวางแผน

การตลาด ในขณะที่ สุวิช คุ้มคงสินธุ์ และคณะ (2556) พบว่า ความต้องการวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรจังหวัดชัยนาท คือเกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมจากสื่อบุคคลจากทางราชการมากที่สุด ทั้งในด้านการปรับปรุงพันธุ์ การให้อาหาร และการป้องกันโรคต่าง ๆ รวมทั้งมีความต้องการให้มีกระบวนการสร้างเครือข่ายและ การรวมกลุ่มให้เกิดความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง

ชินวัฒน์ และคณะ (2560) ได้ถอดบทเรียนการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ต้นแบบ (ข้าว) ตำบลอนรัก อำเภอนองจิก จังหวัด ปัตตานี พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการคือ เน้นการทำงานด้วยความตั้งใจ จริยใจที่จะช่วยเหลือเกษตรกร โดยผู้จัดการแปลง เกษตรอำเภอก เกษตรตำบลเจ้าของพื้นที่ ในฐานะตัวแทนของภาครัฐ จะลงพื้นที่อย่างสม่ำเสมอเพื่อพบปะกับกลุ่มเกษตรกร โดยเฉพาะประธานกลุ่ม และสมาชิกซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่มย่อย เพื่อรับทราบปัญหาของเกษตรกรที่พบ และร่วมกันพูดคุยหารือกันเบื้องต้น ก่อนนำประเด็นต่างให้คณะทำงานแปลงใหญ่ได้รับทราบเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้บรรลุผลลุล่วง และเน้นให้ทุกหน่วยงานโดยเฉพาะในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สนับสนุนทั้งทรัพยากรบุคคลและงบประมาณลงไป ส่วนราชการต้องมุ่งพัฒนาและวางเป้าหมายในการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีผู้จัดการแปลงที่มีความสามารถในการประสานหน่วยงาน ประสานเกษตรกร เป็นคนที่ทุ่มเทจริงจังจริงใจ เป็นที่เชื่อถือและศรัทธาของเกษตรกร ส่วนชุมชนเองก็ต้องร่วมแรงร่วมใจกันต้องช่วยกันแก้ไขปัญหา หากทางในการเดินต่อด้วยตนเอง ต้องพัฒนาศักยภาพให้เป็นผู้จัดการด้วยตนเองได้ และส่วนสำคัญอีกอย่างคือการตลาดที่จะต้องมิตลาด ที่ชัดเจน มีแผนการแก้ไขปัญหาในด้านการตลาดเพื่อความเชื่อมั่น ความมั่นใจ และผลตอบแทนที่คุ้มค่าของพี่น้องเกษตรกร

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไก่พื้นเมืองจังหวัดระยอง เป็นการศึกษาข้อมูลทั่วไปพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ จากสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ไก่พื้นเมืองจำนวน 100 ราย ซึ่งจะทำให้ทราบข้อมูลที่เป็นจริงและเป็นปัจจุบันสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดแนวทางการส่งเสริม การเลี้ยงไก่พื้นเมือง และเป็นต้นแบบในการส่งเสริมแปลงใหญ่อื่น ๆ ในพื้นที่จังหวัดระยอง และในประเทศได้ มีวิธีการและขั้นตอนการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. พื้นที่ที่ทำการศึกษา

พื้นที่ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ พื้นที่อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง โดยสภาพพื้นที่ของจังหวัดระยองสามารถเลี้ยงไก่พื้นเมืองได้เป็นอย่างดี สามารถเลี้ยงเป็นอาชีพหลัก หรืออาชีพเสริมในการทำสวนยาง หรือสวนผลไม้ได้ มูลไก่ก็สามารถนำมาเป็นปุ๋ยได้เป็นอย่างดี ในปัจจุบันไก่พื้นเมืองได้รับความนิยมเพิ่มสูงขึ้นมากเป็นเพราะไก่พื้นเมืองมีเนื้อที่แน่น รสชาติอร่อย เป็นที่ถูกปากของผู้บริโภคทั่วไป จนมีแนวโน้มว่าจะสามารถส่งออกเนื้อไก่พื้นเมืองไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้นอกจากนี้หากไก่พื้นเมืองตัวใดที่มีความสามารถในการต่อสู้ หรือมีสีขนสวยงามตรงตามตำราลักษณะไก่ในอุดมทัศน์นี้ ก็จะทำให้สามารถเพิ่มมูลค่าของไก่ตัวนั้นได้อีกหลายเท่าตัว

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ไร่พื้นเมืองจังหวัดระยอง ใช้ประชากรใช้ศึกษาเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองที่เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไร่พื้นเมืองในพื้นที่อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง จำนวนทั้งหมด 100 ราย

3. ตัวแปรที่ใช้ศึกษาวิจัย

ตัวแปรอิสระ

1. ลักษณะพื้นฐานบางประการทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิก ในครัวเรือน อาชีพหลัก สถานภาพทางสังคม แหล่งความรู้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง
2. ลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร การเช่าที่ดิน จำนวนไร่พื้นเมือง แหล่งเงินทุน และมูลค่าของไร่พื้นเมืองที่เลี้ยง
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ได้แก่ ความเข้าใจในตัวโครงการของเจ้าหน้าที่และเกษตรกร ความพร้อมของเกษตรกร การมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร การจัดทำข้อมูลและแผนที่รายแปลง การจัดทำแผนการตลาดและแผนธุรกิจ ความพร้อมของผู้จัดการแปลงและผู้นำกลุ่มเกษตรกร มาตรฐานการผลิต การประชาสัมพันธ์และติดตามของเจ้าหน้าที่ การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน การนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ การอบรมพัฒนาผู้จัดการแปลงและเกษตรกร
4. ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาของโครงการ ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการ ด้านผู้จัดการแปลง และด้านการลดต้นทุน

ตัวแปรตาม

1. ข้อมูลระดับความสำเร็จในการดำเนินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
2. ข้อมูลระดับความสำคัญของปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินโครงการ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (interview schedule) มีลักษณะคำถามปลายปิด (closed – ended question) และปลายเปิด (open – ended question) ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร
- ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับเกษตรกร
- ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับหน่วยงาน
- ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
- ส่วนที่ 5 ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปรผล

หลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปและแสดงค่าทางสถิติ ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ใช้สำหรับวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการ ปัญหาและอุปสรรค

2. ค่าเฉลี่ย (mean) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลระดับความสำเร็จ และปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในด้านต่างๆ โดยกำหนดคะแนนในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (สุชาติ, 2546)

มีปัญหาน้อยที่สุด/มีผลต่อความสำเร็จน้อยที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ 1
มีปัญหาน้อย/มีผลต่อความสำเร็จน้อย	ให้คะแนนเท่ากับ 2
มีปัญหาปานกลาง/มีผลต่อความสำเร็จปานกลาง	ให้คะแนนเท่ากับ 3
มีปัญหามาก/มีผลต่อความสำเร็จมาก	ให้คะแนนเท่ากับ 4
มีปัญหามากที่สุด/มีผลต่อความสำเร็จมากที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ 5

การแปรผลเกี่ยวกับระดับปัญหาและระดับความสำเร็จของโครงการในด้านต่าง ๆ โดยใช้วิธีนำค่าเฉลี่ยของแต่ละประเด็นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายหรืออันตรภาคชั้น โดยกำหนดระดับค่าคะแนนเกณฑ์เฉลี่ยดังนี้ (สุชาติ, 2546)

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	มีปัญหาน้อยที่สุด/มีผลต่อความสำเร็จน้อยที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	มีปัญหาน้อย/มีผลต่อความสำเร็จน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	มีปัญหาปานกลาง/มีผลต่อความสำเร็จปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	มีปัญหามาก/มีผลต่อความสำเร็จมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	มีปัญหามากที่สุด/มีผลต่อความสำเร็จมากที่สุด

6. จัดทำรายงานและเผยแพร่

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ดำเนินการเขียนรายงานการศึกษา และเผยแพร่ผลการศึกษาทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน

บทที่ 4

ผลและวิจารณ์ผล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไก่พื้นเมืองจังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไก่พื้นเมืองจังหวัดระยอง และเพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อการพัฒนาโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้มีประสิทธิภาพ

โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มประชากรตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองที่เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่จังหวัดระยอง จำนวน 100 ราย ผลการศึกษาปรากฏดังตารางและรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานบางประการของเกษตรกร

(n = 100)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	62	62.00
- หญิง	38	38.00
2. อายุ		
- ไม่เกิน 40 ปี	19	19.00
- 41-55 ปี	46	46.00
- มากกว่า 55 ปี	35	35.00
3. ระดับการศึกษา		
- ประถมศึกษา	54	54.00
- มัธยมศึกษาตอนต้น	24	24.00
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	15	15.00
- ปริญญาตรีและสูงกว่า	7	7.00
4. สถานภาพการสมรส		
- สมรส	70	70.00
- โสด	15	15.00
- หม้าย	15	15.00
5. สถานภาพทางสังคม		
- ไม่มีตำแหน่ง	87	87.00
- กรรมการหมู่บ้าน	9	9.00
- สมาชิก อบต.	1	1.00
- ผู้ใหญ่บ้าน	1	1.00
- อื่นๆ	2	2.00
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน/ครัวเรือน)		
- 1-3 คน	40	40.00
- 4-6 คน	52	52.00
- มากกว่า 6 คน	8	8.00
(เฉลี่ย 4.09คน สูงสุด 20 คน ต่ำสุด 1คน)		

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n = 100)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
7. จำนวนแรงงานในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (คน/ครัวเรือน)		
- 1 คน	67	67.00
- 2 คน	30	30.00
- มากกว่า 2 คน	3	3.00
(เฉลี่ย 1.37 คน สูงสุด 4 คน ต่ำสุด 1 คน)		
แรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่พื้นเมือง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ได้แก่		
- เลี้ยงเอง	95	73.08
- ภรรยา/สามี	25	19.23
- ลูก	4	3.08
- พ่อ/แม่	4	3.08
- จ้างคนอื่น	2	1.53
8. อาชีพหลัก		
- ทำนา	4	4.00
- ทำไร่	9	9.00
- ทำสวน	62	62.00
- รับราชการ	4	4.00
- เลี้ยงสัตว์	4	4.00
- ค้าขาย	4	4.00
- บริษัทเอกชน	1	1.00
- รับจ้าง	12	12.00
9. พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (ไร่/ครัวเรือน)		
- ไม่มีพื้นที่ถือครอง	52	52.00
- มีพื้นที่ถือครอง	48	48.00
- น้อยกว่า 10 ไร่	32	32.00
- 10-20 ไร่	14	14.00
- มากกว่า 20 ไร่	2	2.00
(เฉลี่ย 4.02 ไร่ สูงสุด 40 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่)		
10. พื้นที่ใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ไร่/ครัวเรือน)		
- ไม่มีพื้นที่	8	8.00
- มีพื้นที่	92	92.00
- น้อยกว่า 3 ไร่	84	84.00
- 3-10 ไร่	7	7.00
- มากกว่า 10 ไร่	1	1.00
(เฉลี่ย 1.31 ไร่ สูงสุด 25 ไร่ ต่ำสุด 1 งาน)		

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n = 100)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
11. การเช่าที่ดินเพื่อใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ไร่/คร้วเรือน)		
- ไม่ได้เช่า	93	93.00
- ได้เช่า	7	7.00
จำนวนที่ดินที่เช่า		
- น้อยกว่า 1 ไร่	1	1.00
- 1-2 ไร่	5	5.00
- มากกว่า 2 ไร่	1	1.00
(เฉลี่ย 0.12 ไร่ สูงสุด 3 ไร่ ต่ำสุด 2 งาน)		
12. ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ปี)		
- ไม่เกิน 5 ปี	74	74.00
- 5-10 ปี	18	18.00
-มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	8	8.00
(เฉลี่ย 4.76 ปี สูงสุด 40 ปี ต่ำสุด 1 ปี)		

จากตารางที่ 1 พบว่า เกษตรกรผู้ไก่พื้นเมืองที่เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ร้อยละ 62 เป็นเพศชาย ร้อยละ 38 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 46 อายุระหว่าง 41-55 ปี ร้อยละ 35 อายุมากกว่า 55 ปี และ ร้อยละ 19 อายุไม่เกิน 40 ปี ระดับการศึกษาพบว่า ร้อยละ 54 ศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และปริญญาตรีหรือสูงกว่า ร้อยละ 24 , 15 และ 7 ตามลำดับ ร้อยละ 70 ของเกษตรกรมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 15 สถานภาพโสด และ ร้อยละ 15 เป็นหม้าย เกษตรกรร้อยละ 87 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม แต่ร้อยละ 9 เป็นกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 1 เป็นอาสา เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และ ร้อยละ 1 เป็นผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.09 คน ใช้แรงงานในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย 1.37 คน โดยร้อยละ 95 จะเลี้ยงไก่พื้นเมืองด้วยตนเองมากที่สุด การประกอบอาชีพของเกษตรกรพบว่า ร้อยละ 62 มีอาชีพทำสวน รองลงมาคือ รับจ้าง , ทำไร่ , ทำนา , รับราชการ , เลี้ยงสัตว์ , ค้าขาย และ บริษัทเอกชน ร้อยละ 12 , 9 , 4 , 4 , 4 และ 1 ตามลำดับ ร้อยละ 48 มีพื้นที่ถือครองของตนเอง จำนวนพื้นที่ถือครอง สูงสุด 40 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่ เฉลี่ย 4.02 ไร่ แต่ร้อยละ 52 ไม่มีพื้นที่ถือครอง ส่วนอีก ร้อยละ 92 มีพื้นที่ใช้เลี้ยงไก่พื้นเมือง จำนวนสูงสุด 25 ไร่ ต่ำสุด 1 งาน เฉลี่ย 1.31 ไร่ ร้อยละ 7 ของเกษตรกรมีการเช่าที่ดินเพื่อใช้เลี้ยงไก่พื้นเมือง พื้นที่เช่าสูงสุด 3 ไร่ ต่ำสุด 2 งาน เฉลี่ยพื้นที่เช่า 1 งาน เกษตรกรมีประสบการณ์เลี้ยงไก่พื้นเมืองร้อยละ 74 มีประสบการณ์ไม่เกิน 5 ปี สูงสุด 40 ปี ต่ำสุด 1 ปี เฉลี่ย 4.76 ปี

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองร้อยละ 62 มีอาชีพทำสวน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุรัตน์ชัย และคณะ (2549) ได้ศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรหมู่บ้านบริวารศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตรอื่น ๆ นอกเหนือจากอาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ทำนา ทำไร่ และทำสวน แสดงว่าการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดระยอง และภาคตะวันออกส่วนใหญ่เลี้ยงเพื่อเป็นอาชีพเสริมจากการทำสวน เนื่องจากสามารถใช้พื้นที่ในการทำสวนในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองได้ เพราะไก่พื้นเมืองมีความสามารถในการหากินเองตามธรรมชาติได้ และต้องการพื้นที่ในการหากินมากพอสมควร และแสดงว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยทำให้การเลี้ยงเพื่อให้เกิดรายได้ที่แน่นอนนั้นต้องอาศัยการรวมกลุ่มเกษตรกรกัน และรวมกันผลิต รวมกันขาย รวมกันใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ได้เป็นอย่างดี ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองมากพอสมควรเฉลี่ย 4.76 ปี แสดงว่าการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อเป็นอาชีพเสริมนั้น อยู่คู่กับสังคมชนบทมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง และมีเกษตรกรรายใหม่ที่มีแนวโน้มเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งไก่พื้นเมืองถือเป็นแหล่งโปรตีนที่ดีในครัวเรือน (วรวิทย์, 2545) และหากเพาะขยายพันธุ์ได้มากขึ้นตามความต้องการของตลาดที่มีอย่างต่อเนื่อง ก็จะสามารถรวมกลุ่มกันจำหน่ายเป็นไก่สด และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป จะทำให้เกิดรายได้เสริมในยามที่ผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ประสบปัญหาภาวะราคาผลผลิตตกต่ำได้เป็นอย่างดี

ส่วนระดับการศึกษาของเกษตรกรร้อยละ 54 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ในขณะที่การศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดระยองของ ดนัยศักดิ์ และสายญาติ (2558) พบว่าในขณะนั้นระดับการศึกษาของเกษตรกรในจังหวัดระยองร้อยละ 68.5 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา แสดงว่า เมื่อระยะเวลาผ่านไปเกษตรกรมีการปรับตัวเพื่อศึกษาหาความรู้ในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ร้อยละ 7 ของเกษตรกรมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า แสดงว่ามีเกษตรกรซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่เข้ามาทำการประกอบอาชีพทางการเกษตรมากขึ้น

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับเกษตรกร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับเกษตรกร	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	Mean $\pm$ SD	แปลความหมาย
1. ด้านแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการ						4.23$\pm$0.74	
-ท่านมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการ	28.00	42.00	27.00	3.00	0.00	3.95 $\pm$ 0.82	มาก
-ท่านมีใจรักในอาชีพเลี้ยงสัตว์	50.00	37.00	13.00	0.00	0.00	4.37 $\pm$ 0.71	มากที่สุด
-ท่านมีการศึกษาหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ	32.00	46.00	19.00	3.00	0.00	4.07 $\pm$ 0.80	มาก
-ท่านมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้	26.00	45.00	22.00	6.00	1.00	3.89 $\pm$ 0.90	มาก
-ท่านมีความต้องการรวมกลุ่มกันผลิตสินค้า	42.00	42.00	16.00	0.00	0.00	4.26 $\pm$ 0.72	มากที่สุด
-ท่านมีความต้องการได้รับความรู้ใหม่ๆ ในการเลี้ยงสัตว์	48.00	44.00	7.00	1.00	0.00	4.39 $\pm$ 0.67	มากที่สุด
-ท่านต้องการลดต้นทุนในการผลิต	48.00	46.00	6.00	0.00	0.00	4.42 $\pm$ 0.61	มากที่สุด
-ท่านต้องการรวมกลุ่มกันเพื่อขายสินค้า	49.00	37.00	14.00	0.00	0.00	4.35 $\pm$ 0.72	มากที่สุด
-ท่านต้องการปรับระบบการเลี้ยงเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน	44.00	41.00	12.00	3.00	0.00	4.26 $\pm$ 0.79	มากที่สุด
-ท่านต้องการรวมกลุ่มกันเพื่อแปรรูปผลผลิต	43.00	45.00	12.00	0.00	0.00	4.31 $\pm$ 0.68	มากที่สุด
2. ด้านความเข้าใจ และทัศนคติในโครงการ						4.10$\pm$0.76	
-เกษตรกรแปลงใหญ่สามารถทำให้เกิดการรวมกลุ่มที่ดีได้	33.00	49.00	16.00	2.00	0.00	4.13 $\pm$ 0.75	มาก
-เกษตรกรแปลงใหญ่ทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตได้	30.00	50.00	18.00	2.00	0.00	4.08 $\pm$ 0.75	มาก
-เกษตรกรแปลงใหญ่เป็นการช่วยเหลือเกษตรกรได้ตรงจุด	34.00	47.00	18.00	1.00	0.00	4.14 $\pm$ 0.74	มาก
-เกษตรกรแปลงใหญ่สามารถทำให้มีกำไรเพิ่มมากขึ้น	29.00	49.00	20.00	2.00	0.00	4.05 $\pm$ 0.76	มาก
-เกษตรกรแปลงใหญ่ช่วยให้ผลิตสินค้าได้มาตรฐานยิ่งขึ้น	26.00	58.00	14.00	2.00	0.00	4.08 $\pm$ 0.69	มาก
-เกษตรกรแปลงใหญ่ทำให้เกิดการลดใช้สารเคมีมากยิ่งขึ้น	25.00	55.00	16.00	4.00	0.00	4.01 $\pm$ 0.76	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของ โครงการเกี่ยวกับเกษตรกร	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ยของระดับความ คิดเห็น		
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	Mean ± SD	แปล ความหมาย	
2. ด้านความเข้าใจ และทัศนคติใน โครงการ (ต่อ)								
- เกษตรแปลงใหญ่สามารถเพิ่มมูลค่าใน สินค้าได้	57.00	31.00	9.00	3.00	0.00	4.41±0.71	มากที่สุด	
- ท่านคิดว่าผู้นำกลุ่มทำให้โครงการ ประสบความสำเร็จ	36.00	47.00	16.00	1.00	0.00	4.18±0.73	มาก	
- ต้องมีการพัฒนาผู้จัดการแปลงอย่าง สม่ำเสมอ	33.00	51.00	15.00	1.00	0.00	4.16±0.71	มาก	
- เกษตรแปลงใหญ่สามารถลดการสูญเสีย จากโรคระบาดในโกพื้นเมืองได้	33.00	46.00	17.00	4.00	0.00	4.08±0.81	มาก	
- เกษตรแปลงใหญ่สามารถอนุรักษ์และ พัฒนาสายพันธุ์โกพื้นเมืองไทยได้	50.00	33.00	14.00	3.00	0.00	4.31±0.76	มากที่สุด	
- เกษตรแปลงใหญ่สามารถเพิ่มผลผลิตให้ ทันต่อความต้องการของผู้บริโภคได้	51.00	34.00	12.00	3.00	0.00	4.36±0.75	มากที่สุด	
- ต้องพัฒนากลุ่มเกษตรกรให้มีความ เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง	46.00	34.00	17.00	3.00	0.00	4.25±0.79	มากที่สุด	
- เกษตรกรต้องมีประสบการณ์ในการ เลี้ยงโกพื้นเมืองพอสมควร	31.00	52.00	14.00	3.00	0.00	4.11±0.75	มาก	
- ความจำเป็นในการทำบัญชีครัวเรือน และบัญชีฟาร์ม	31.00	43.00	21.00	2.00	3.00	3.97±0.94	มาก	
	ค่าเฉลี่ย						4.20 ± 0.75	มาก

จากตารางที่ 2 จำแนกระดับความคิดเห็นโดยให้เกษตรกรเลือกตอบตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับเกษตรกร ด้านแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ เกษตรกรต้องการลดต้นทุนในการผลิต (4.42) เกษตรกรมีความต้องการได้รับความรู้ใหม่ๆในการเลี้ยงสัตว์ (4.39) เกษตรกรมีใจรักในอาชีพเลี้ยงสัตว์ (4.37) เกษตรกรต้องการรวมกลุ่มกันเพื่อขายสินค้า (4.35) เกษตรกรต้องการรวมกลุ่มกันเพื่อแปรรูปผลผลิต (4.31) เกษตรกรต้องการปรับระบบการเลี้ยงเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน (4.26) และเกษตรกรต้องการรวมกลุ่มกันผลิตสินค้า (4.26) มีระดับความคิดเห็นในระดับมากคือ เกษตรกรมีการศึกษาหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ (4.07) เกษตรกรมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการ (3.95) และเกษตรกรมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ ซึ่งในด้านแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรไม่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

จากการศึกษาพบว่า แรงจูงใจที่ทำให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการคือ ต้องการลดต้นทุนในการผลิต เนื่องจากปัจจัยการผลิตที่สำคัญคืออาหารสัตว์ซึ่งมีราคาแพง (दनัยศักดิ์ และสายญาติ 2558) และต้องการให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนเทคโนโลยีในการลดต้นทุนด้านอาหาร ซึ่งศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ระยอง ได้นำเทคนิคการลดต้นทุนในอาหารสัตว์โดยการทำกากมันหมักกยีสต์มาใช้ในการผลิตไก่พื้นเมือง ทำให้สามารถลดต้นทุนในการผลิตได้ ร้อยละ 20 ตรงตามเป้าหมายของระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ตามนโยบายของรัฐบาล และเกษตรกรมีความต้องการที่จะรวมกลุ่มกันเพื่อได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้งการรวมกลุ่มกันเพื่อจำหน่ายสินค้า ตลอดจนการแปรรูปผลผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้สินค้ามากขึ้น ตามคำจำกัดความของระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ที่ว่า รวมกันผลิต รวมกันขาย รวมกันใช้เทคโนโลยี (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พงศ์ศิริภพ (2562) พบว่า ปัจจัยในการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมระบบเกษตรนาแปลงใหญ่ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี คือ ปัจจัยด้านการตลาด ในเรื่องการจัดหาสถานที่ในการจัดจำหน่าย รวมทั้งการจัดการทางด้านกลไกราคา และช่องทางในการจัดจำหน่าย นอกจากนี้แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการคือเกษตรกรมีใจรักในอาชีพเลี้ยงสัตว์ แสดงว่าสัตว์เลี้ยงเป็นสิ่งมีชีวิตที่ต้องอาศัยความรักความเข้าใจ หากเกษตรกรไม่มีใจรักในอาชีพเลี้ยงสัตว์ จะไม่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพด้านปศุสัตว์ ทั้งนี้ในการคิดโครงการต่างๆของภาครัฐในด้านปศุสัตว์จึงไม่ควรเน้นจำนวนปริมาณของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ แต่ควรเน้นเกษตรกรที่มีใจรักในอาชีพเลี้ยงสัตว์จริงๆ จะทำให้โครงการต่างๆประสบความสำเร็จได้

ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับเกษตรกร ด้านความเข้าใจและทัศนคติโครงการ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ เกษตรกรคิดว่าเกษตรแปลงใหญ่สามารถเพิ่มมูลค่าในสินค้าได้ (4.41) เกษตรแปลงใหญ่สามารถเพิ่มผลผลิตให้ทันต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ (4.36) เกษตรแปลงใหญ่สามารถอนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นเมืองไทยได้ และเกษตรกรคิดว่าต้องพัฒนากลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง (4.25) เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ เกษตรกรคิดว่าผู้นำกลุ่มทำให้โครงการประสบความสำเร็จ (4.18) ต้องมีการพัฒนาผู้จัดการแปลงอย่างสม่ำเสมอ (4.16) เกษตรแปลงใหญ่เป็นการช่วยเหลือเกษตรกรได้ตรงจุด (4.14) สามารถทำให้เกิดการรวมกลุ่มที่ดีได้ (4.13) เกษตรกรต้องมีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองพอสมควร (4.11) เกษตรแปลงใหญ่สามารถลดการสูญเสียจากโรคระบาดในไก่พื้นเมืองได้ (4.08) ช่วยให้มีผลผลิตสินค้าได้มาตรฐานยิ่งขึ้น (4.08) สามารถทำให้ลดต้นทุนการผลิตได้ (4.08) สามารถทำให้มีกำไรเพิ่มมากขึ้น (4.05) ทำให้เกิดการลดใช้สารเคมีมากยิ่งขึ้น (4.01) และความจำเป็นในการทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีฟาร์ม

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความเข้าใจและทัศนคติที่ต่อการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นเพราะเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐได้มีการบูรณาการกันในพื้นที่ ในการชี้แจง ทำความเข้าใจให้กับเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกษตรกรมีทัศนคติที่ดีมากต่อโครงการ รวมทั้งยังมีความเข้าใจและสนใจในการที่จะพัฒนาสินค้าด้านปศุสัตว์อย่างต่อเนื่อง เช่นคิดว่าจะสามารถเพิ่มมูลค่าในสินค้าได้ และต้องมีการพัฒนาผู้จัดการแปลง และผู้นำเกษตรกรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถนำความรู้ใหม่ๆมาถ่ายทอดให้สมาชิกกลุ่ม และขับเคลื่อนงานของกลุ่มต่อไปอย่างยั่งยืน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559) แต่ทั้งนี้การให้ความสำคัญในด้านความจำเป็นในการทำบัญชีครัวเรือน และบัญชีฟาร์ม แม้จะมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด แต่ค่าเฉลี่ยมีค่าน้อยที่สุด แสดงว่ามีเกษตรกรบางส่วนที่ยังไม่เล็งเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน และบัญชีฟาร์ม อาจเป็นเพราะการทำบัญชีดังกล่าวมีความยุ่งยาก ซับซ้อน ยากต่อการเข้าใจ ดังนั้นจึงต้องมีการประสานงานให้สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ในพื้นที่ เน้นการสอนการทำบัญชีที่มีความง่ายต่อการเข้าใจ

จะสามารถทำให้เกษตรกรมีการบันทึกข้อมูลการผลิต ส่งผลให้เกิดการคิดกำไร ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ได้

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับหน่วยงาน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับหน่วยงาน	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	Mean ± SD	แปลความหมาย
1. หน่วยงานภาครัฐมีการประชุมเพื่อวางแผนงานอย่างต่อเนื่อง	22.00	54.00	22.00	2.00	0.00	3.96±0.72	มาก
2. มีการกำหนดภารกิจและมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจนของแต่ละหน่วยงาน	28.00	43.00	27.00	2.00	0.00	3.97±0.80	มาก
3. ผู้บริหารระดับสูงต้องรับฟังปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่	31.00	48.00	19.00	1.00	1.00	4.07±0.80	มาก
4. กิจกรรมต่างๆต้องเริ่มจากความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่	62.00	29.00	8.00	1.00	0.00	4.45±0.62	มากที่สุด
5. กิจกรรมต่างๆต้องเริ่มต้นจากหน่วยงานส่วนกลางเป็นผู้คิดขึ้นมา	19.00	20.00	36.00	18.00	7.00	3.18±1.19	ปานกลาง
6. หน่วยงานต่างๆต้องสนับสนุนงบประมาณต่างๆอย่างเต็มที่	56.00	29.00	14.00	1.00	0.00	4.39±0.68	มากที่สุด
7. ต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่	58.00	25.00	14.00	3.00	0.00	4.42±0.72	มากที่สุด
8. หน่วยงานต่างๆมีการจัดอบรมเกษตรกรเพื่อพัฒนาทักษะความรู้อย่างต่อเนื่อง	29.00	55.00	14.00	2.00	0.00	4.11±0.71	มาก
9. จำเป็นต้องมีทีมงานต่างๆในการขับเคลื่อนโครงการได้แก่ ทีมลดต้นทุน ทีมการตลาด ทีมการผลิต ทีมการบริหารจัดการ และทีมผู้จัดการแปลง	48.00	37.00	13.00	2.00	0.00	4.28±0.74	มากที่สุด
10. มีการพบปะ ติดตาม ประเมินผล เยี่ยมเยียนเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง	53.00	31.00	14.00	2.00	0.00	4.37±0.72	มากที่สุด
11. หน่วยงานภาครัฐต้องมีเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัย	25.00	54.00	19.00	2.00	0.00	4.02±0.72	มาก
12. มีการจัดเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลเกษตรกรอย่างเพียงพอ	24.00	58.00	16.00	2.00	0.00	4.04±0.70	มาก
13. การตรวจเยี่ยมของแต่ละหน่วยงานควรมาพร้อมกันในวันเดียว	26.00	48.00	23.00	3.00	0.00	3.97±0.78	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของ โครงการเกี่ยวกับเกษตรกร	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ยของระดับความ คิดเห็น	
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	Mean ± SD	แปล ความหมาย
14. การกำหนดมาตรฐานการผลิตด้าน โก่งพื้นเมืองต้องไปถึงระดับ GAP	11.00	18.00	32.00	27.00	12.00	2.89±1.19	ปานกลาง
15. การกำหนดมาตรฐานการผลิตด้าน โก่งพื้นเมืองเพียงระดับ GFM ก็ เพียงพอแล้ว	61.00	30.00	8.00	1.00	0.00	4.43±0.62	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย					4.03±0.78	มาก

จากตารางที่ 3 จำแนกระดับความคิดเห็นโดยให้เกษตรกรเลือกตอบตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับหน่วยงาน เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ กิจกรรมต่างๆต้องเริ่มจากความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ (4.45) การกำหนดมาตรฐานการผลิตด้านโก่งพื้นเมืองเพียงระดับ GFM ก็เพียงพอแล้ว (4.43) ต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ (4.42) หน่วยงานต่างๆต้องสนับสนุนงบประมาณต่างๆ อย่างเต็มที่ (4.39) มีการพบปะ ติดตาม ประเมินผล เยี่ยมเยียนเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง (4.37) และจำเป็นต้องมีทีมงานต่างๆในการขับเคลื่อนโครงการได้แก่ ทีมลดต้นทุน ทีมการตลาด ทีมการผลิต ทีมการบริหารจัดการ และทีมผู้จัดการแปลง (4.28) เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ หน่วยงานต่างๆมีการจัดอบรมเกษตรกรเพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้อย่างต่อเนื่อง (4.11) ผู้บริหารระดับสูงต้องรับฟังปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ (4.07) มีการจัดเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลเกษตรกรอย่างเพียงพอ (4.04) หน่วยงานภาครัฐต้องมีเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัย (4.02) การตรวจเยี่ยมของแต่ละหน่วยงานควรมาพร้อมกันในวันเดียว (3.97) มีการกำหนดภารกิจและมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจนของแต่ละหน่วยงาน (3.97) และหน่วยงานภาครัฐมีการประชุมเพื่อวางแผนอย่างต่อเนื่อง (3.96) เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง คือ กิจกรรมต่างๆต้องเริ่มจากหน่วยงานส่วนกลางเป็นผู้คิดขึ้นมา (3.18) และการกำหนดมาตรฐานการผลิตโก่งพื้นเมืองต้องไปถึงระดับ GAP (2.89)

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับหน่วยงานที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ กิจกรรมต่างๆ ต้องเริ่มจากความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ แสดงว่ากิจกรรมหรือโครงการต่างๆต้องเกิดจากความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริงจะทำให้ประสบความสำเร็จ ในขณะที่ปัจจุบันกิจกรรมต่างๆส่วนใหญ่เกิดจากการที่หน่วยงานส่วนกลางเป็นผู้คิดและให้หน่วยงานในพื้นที่เป็นผู้ปฏิบัติ ซึ่งหลายๆกิจกรรมไม่มีความสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง ส่งผลให้การพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเกิดความล่าช้าได้ ดังนั้นหน่วยงานส่วนกลางควรรับฟังความคิดเห็นของเกษตรกรหรือเจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ก่อน แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง และในแต่ละพื้นที่จะมีบริบทที่แตกต่างกันออกไป โครงการต่างๆจึงไม่ควรมีลักษณะเดียวกันในทุกจังหวัด หรือทุกพื้นที่ (จิรวุฒ มงคล ,2557) นอกจากนี้ การพบปะติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร ยังอยู่ในระดับ

ความคิดเห็นมากที่สุด แสดงว่าเกษตรกรยังต้องการให้เจ้าหน้าที่ออกพบปะ ติดตามเยี่ยมเยียนเพื่อให้ ความรู้การผลิตที่ถูกต้อง ให้ความเอาใจใส่ดูแล เกิดความสนิทสนมและให้ความเชื่อใจต่อเจ้าหน้าที่ รวมทั้งเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้เกษตรกรได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการศึกษาของ ดนัยศักดิ์ และสายญาติ (2558) ศึกษาการได้รับบริการและการส่งเสริมจากกรมปศุสัตว์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 75.3 ได้รับการเยี่ยมเยียนจากเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ทำให้เกษตรกรได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสาร ต่างๆ นอกจากนี้การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ถือเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่สำคัญที่จะทำให้โครงการประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงาน ที่มีทั้งงบประมาณและบุคลากรที่มีความพร้อม ดังนั้นการเข้าไปประสานงานเพื่อให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเล็งเห็นถึงความสำคัญของเศรษฐกิจระดับชุมชน จะทำให้เกิดการกำหนดแผนเพื่อบรรลุผล ในแผนประจำปี สามารถสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่ ความคิดเห็นของเกษตรกรในการกำหนดมาตรฐานสินค้าการผลิตด้านไก่พื้นเมืองต้องไปถึงระดับ GAP อยู่ในระดับความคิดเห็นปานกลาง ซึ่งความคิดเห็นในการกำหนดมาตรฐานการผลิตด้านไก่พื้นเมือง เพียงระดับ GFM ก็เพียงพอแล้ว อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า เกษตรกรที่รวมตัวกันตามระบบ ส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ นั้น ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาชีพ เสริมจากการทำสวนผลไม้ ซึ่งยังขาดทุนทรัพย์ในการพัฒนาฟาร์มเพื่อให้ไปถึงมาตรฐาน GAP หาก รัฐบาลมีนโยบายกำหนดให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ต้อง เข้าสู่มาตรฐาน GAP ทุกรายนั้น จะต้องมีการสนับสนุนงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการ ปรับปรุงโรงเรือน ปรับปรุงระบบฟาร์มอย่างต่อเนื่อง หากหวังเพียงให้เกษตรกรดำเนินการด้วยตัวเอง จะเป็นการยากที่จะเข้าสู่มาตรฐาน GAP ได้ ทั้งนี้กรมปศุสัตว์ได้กำหนดมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร รายย่อยเป็นระบบ GFM ซึ่งถือเป็นมาตรฐานที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดที่จะพัฒนาให้เกษตรกร ปรับปรุงระบบฟาร์มได้ โดยไม่ต้องอาศัยการลงทุนที่มากมาย เพียงแต่ก็จะต้องมีการสนับสนุนอย่าง ต่อเนื่องเช่นกัน

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	Mean $\pm$ SD	แปลความหมาย
1. การจัดทำข้อมูลพื้นฐานรายบุคคล	22.00	56.00	20.00	2.00	0.00	3.98 $\pm$ 0.71	มาก
2. การสำรวจข้อมูลปริมาณการเลี้ยงอย่างถูกต้องชัดเจน	26.00	55.00	17.00	2.00	0.00	4.05 $\pm$ 0.72	มาก
3. การกำหนดพิภตรายแปลงของแต่ละบุคคล	19.00	43.00	25.00	9.00	4.00	3.64 $\pm$ 1.02	มาก
4. การพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart farmer	28.00	59.00	12.00	1.00	0.00	4.14 $\pm$ 0.65	มาก
5. การจัดทำแผนการตลาด และแผนธุรกิจ	28.00	49.00	18.00	4.00	1.00	3.99 $\pm$ 0.85	มาก
6. การพัฒนาความพร้อมของผู้จัดการแปลง	29.00	64.00	7.00	0.00	0.00	4.22 $\pm$ 0.56	มากที่สุด
7. การพัฒนาผู้นำกลุ่มเกษตรกร	33.00	55.00	12.00	0.00	0.00	4.21 $\pm$ 0.64	มากที่สุด
8. การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตรายบุคคล	31.00	59.00	10.00	0.00	0.00	4.21 $\pm$ 0.61	มากที่สุด
9. การวิเคราะห์ปัญหาในการรวมกลุ่ม	30.00	49.00	21.00	0.00	0.00	4.09 $\pm$ 0.71	มาก
10. การระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหา	29.00	51.00	20.00	0.00	0.00	4.09 $\pm$ 0.70	มาก
11. การประชาสัมพันธ์และติดตามของเจ้าหน้าที่	22.00	58.00	20.00	0.00	0.00	4.02 $\pm$ 0.65	มาก
12. การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน	28.00	46.00	24.00	2.00	0.00	4.00 $\pm$ 0.78	มาก
13. การนำเทคโนโลยีต่างๆเข้ามาใช้ในการผลิต	28.00	54.00	17.00	1.00	0.00	4.09 $\pm$ 0.70	มาก
14. การวางแผนการผลิต ตามความต้องการของตลาด	34.00	49.00	16.00	1.00	0.00	4.16 $\pm$ 0.72	มาก
15. การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ	28.00	61.00	10.00	1.00	0.00	4.16 $\pm$ 0.63	มาก
16. การจัดทำตราสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ (แบรนด์สินค้า)	30.00	61.00	8.00	1.00	0.00	4.20 $\pm$ 0.62	มาก
17. การกำหนดชื่อสโลแกนของผลิตภัณฑ์	25.00	64.00	10.00	1.00	0.00	4.13 $\pm$ 0.61	มาก
18. การรวมกันยื่นขอสนับสนุนสินเชื่อเงินทุน	23.00	58.00	15.00	3.00	1.00	3.99 $\pm$ 0.77	มาก
	เฉลี่ย					4.08 $\pm$ 0.70	มาก

จากตารางที่ 4 จำแนกระดับความคิดเห็นโดยให้เกษตรกรเลือกตอบตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการ เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ การพัฒนาความพร้อมของผู้จัดการแปลง (4.22) การพัฒนาผู้นำกลุ่มเกษตรกร (4.21) การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตรายบุคคล (4.21) เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ การทำตราสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ (4.20) การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ (4.16) การวางแผนการผลิตตามความต้องการของตลาด (4.16) การพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart farmer (4.14) การกำหนดซื้อสโลแกนของผลิตภัณฑ์ (4.13) การวิเคราะห์ปัญหาในการรวมกลุ่ม (4.09) การระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหา (4.09) การนำเทคโนโลยีต่างๆเข้ามาใช้ในการผลิต (4.09) การสำรวจข้อมูลปริมาณการเลี้ยงอย่างถูกต้องชัดเจน (4.05) การประชาสัมพันธ์และติดตามของเจ้าหน้าที่ (4.02) การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน (4.00) การรวมกันยื่นขอสนับสนุนสินเชื่อเงินทุน (3.99) การจัดทำแผนการตลาดและแผนธุรกิจ (3.99) การจัดทำข้อมูลพื้นฐานรายบุคคล (3.98) และการกำหนดพิกัดรายแปลงของแต่ละบุคคล

จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการมากที่สุด 2 ลำดับแรกคือ การพัฒนาความพร้อมของผู้จัดการแปลง และการพัฒนาผู้นำกลุ่มเกษตรกร แสดงว่า ผู้จัดการแปลงถือเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้โครงการประสบความสำเร็จได้ โดยต้องมีการพัฒนาผู้จัดการแปลงอย่างสม่ำเสมอ และพัฒนาผู้นำกลุ่มควบคู่กันไปเพื่อจะทำให้ในอนาคตผู้นำกลุ่มจะพัฒนาเป็นผู้จัดการแปลงได้ต่อไป (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559) สอดคล้องกับ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2559) ที่พบว่า การดำเนินกิจการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อพัฒนาเป็นแปลงใหญ่ต้องมีการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการของผู้ในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ โดยการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานนอกสถานที่ ดังนั้นควรจัดหลักสูตรการพัฒนาผู้นำกลุ่มเกษตรกรในทุกปีเพื่อเป็นการเพิ่มทักษะในการพัฒนากลุ่มให้ประสบความสำเร็จได้ นอกจากนี้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าเพิ่มโดยการแปรรูป การกำหนดตราสัญลักษณ์ของสินค้า การกำหนดสโลแกน ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถจำหน่ายได้ในด้านปริมาณ และคุณภาพ ภาครัฐจึงต้องส่งเสริมและสนับสนุนทักษะการแปรรูปผลิตภัณฑ์ การสร้างเรื่องราว (Story) ของผลิตภัณฑ์ให้น่าสนใจ ถือเป็นการตลาดที่ต้องได้รับการพัฒนา ซึ่ง บุคลากรในภาครัฐยังขาดองค์ความรู้ และยังไม่มีความถนัดในด้านการตลาด (ธีรภิตินวรัตน์ ณ ออยุธยา, 2552) หากมีการพัฒนาให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ด้านการตลาดมากยิ่งขึ้น จะทำให้การรวมกลุ่มกันจำหน่ายของเกษตรกรทำได้มีประสิทธิภาพ และมีรายได้เพิ่มให้กับเกษตรกรมากยิ่งขึ้น ในขณะที่ การจัดทำข้อมูลพื้นฐานรายบุคคล และการกำหนดพิกัดรายแปลงของแต่ละบุคคล เกษตรกรยังมองเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและยุ่งยาก สาเหตุอาจเป็นเพราะแบบฟอร์มที่กำหนดจากส่วนกลางมีความยุ่งยากทำให้เกษตรกรไม่สามารถดำเนินการด้วยตัวเองเอง จึงควรมีการปรับให้มีความง่ายต่อการจัดเก็บข้อมูลมากยิ่งขึ้น จะทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไถ่พื้นเมือง

ปัญหาและอุปสรรค	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น		
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	Mean ± SD	แปลความหมาย	
1. ความไม่เข้าใจในโครงการของเกษตรกร	11.00	31.00	54.00	4.00	0.00	2.81±0.71	ปานกลาง	
2. พื้นที่เลี้ยงสัตว์มีจำกัด และลดลงอย่างต่อเนื่อง	57.00	22.00	18.00	3.00	0.00	4.41±0.72	มากที่สุด	
3. ขาดแรงงานในการเลี้ยงสัตว์	15.00	70.00	14.00	1.00	0.00	3.99±0.58	มาก	
4. ขาดต้นทุนในการขยายกำลังการผลิต	20.00	63.00	16.00	1.00	0.00	4.02±0.64	มาก	
5. ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิตสัตว์	22.00	58.00	19.00	1.00	0.00	4.01±0.67	มาก	
6. ขาดช่องทางการตลาดและการจำหน่าย	20.00	59.00	17.00	4.00	0.00	3.95±0.73	มาก	
7. ขาดการจัดการด้านโรงเรือน	27.00	51.00	13.00	9.00	0.00	3.96±0.88	มาก	
8. ขาดพันธุ์สัตว์ และวิธีการปรับปรุงพันธุ์	19.00	54.00	22.00	5.00	0.00	3.87±0.77	มาก	
9. อายุ และวัยของเกษตรกรในปัจจุบัน	26.00	55.00	16.00	3.00	0.00	4.04±0.74	มาก	
10. การสานต่อของเกษตรกรรุ่นใหม่	26.00	60.00	11.00	3.00	0.00	4.09±0.70	มาก	
11. ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง	18.00	62.00	20.00	0.00	0.00	3.98±0.62	มาก	
12. ความยากในการลดต้นทุนการผลิต	16.00	48.00	35.00	1.00	0.00	3.79±0.72	มาก	
13. ขาดแหล่งน้ำในการเลี้ยงสัตว์	1.00	10.00	45.00	41.00	3.00	2.86±0.75	ปานกลาง	
14. มีโรคสัตว์เกิดขึ้นเป็นประจำ	11.00	13.00	38.00	37.00	1.00	2.75±0.89	ปานกลาง	
15. ไม่รู้จักวิธีการป้องกันโรคสัตว์	12.00	33.00	47.00	7.00	1.00	3.00±0.83	ปานกลาง	
16. ความสามารถของผู้จัดการแปลง	0.00	15.00	40.00	45.00	0.00	2.32±0.70	น้อย	
17. ความสามารถของคณะกรรมการบริหารกลุ่ม	13.00	47.00	40.00	0.00	0.00	3.73±0.68	มาก	
18. ขาดวิธีการบริหารจัดการกลุ่ม	13.00	41.00	41.00	5.00	0.00	3.62±0.78	มาก	
19. การนัดสมาชิกเพื่อรวมกลุ่ม	13.00	32.00	41.00	14.00	0.00	3.44±0.89	มาก	
20. มีภัยพิบัติอย่างต่อเนื่อง	4.00	3.00	32.00	48.00	13.00	2.37±0.90	น้อย	
	เฉลี่ย						3.55±0.75	มาก

จากตารางที่ 5 จำแนกระดับความคิดเห็นโดยให้เกษตรกรเลือกตอบตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไถ่พื้นเมือง เกษตรกรมีความคิดเห็นแสดงถึงปัญหาและอุปสรรคในระดับมากที่สุดคือ พื้นที่เลี้ยงสัตว์มีจำกัด และลดลงอย่างต่อเนื่อง (4.41) เกษตรกรมีความคิดเห็นแสดงถึงปัญหาและอุปสรรคในระดับมากที่สุดคือ การสานต่อของเกษตรกรรุ่นใหม่ (4.09) อายุและวัยของเกษตรกรในปัจจุบัน (4.04) ขาดต้นทุนในการขยายกำลังการผลิต (4.02) ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิตสัตว์ (4.01) ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง (3.98) ขาดการจัดการด้านโรงเรือน (3.96) ขาดช่องทางการตลาดและการจำหน่าย (3.95) ขาดพันธุ์สัตว์และวิธีการปรับปรุงพันธุ์ (3.87) ขาดแรงงานในการเลี้ยงสัตว์ (3.99) ความยากในการลดต้นทุนการผลิต (3.79) ความสามารถของคณะกรรมการบริหารกลุ่ม (3.73) ขาดวิธีการบริหารจัดการกลุ่ม (3.62) การนัดสมาชิกเพื่อรวมกลุ่ม (3.44) เกษตรกรมีความคิดเห็นแสดงถึงปัญหาในระดับปานกลางคือ ไม่รู้จักวิธีการป้องกันโรคสัตว์ (3.00) ขาดแหล่งน้ำในการเลี้ยงสัตว์ (2.86) ความไม่เข้าใจในโครงการของเกษตรกร (2.81) มีโรคสัตว์เกิดขึ้นเป็นประจำ (2.75) และเกษตรกรมีความคิดเห็นแสดงถึงปัญหาและอุปสรรคในระดับน้อยคือ มีภัยพิบัติอย่างต่อเนื่อง (2.37) และความสามารถของผู้จัดการแปลง

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาอุปสรรคที่เกษตรกรผู้เลี้ยงไถ่พื้นเมืองในพื้นที่จังหวัดระยองพบมากที่สุดคือ พื้นที่เลี้ยงสัตว์มีจำกัด และลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นปัญหาที่ยากที่จะควบคุมและแก้ไขได้ เนื่องจากจังหวัดระยองเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญด้านอุตสาหกรรมเป็นหลัก ทำให้ประชากรมีรายได้จากการทำอุตสาหกรรมโรงงานมากขึ้น เกิดการหาที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น มีการขยายโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามารุกพื้นที่ทำการเกษตร และมีการสร้างบ้านจัดสรรเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการรื้อเรียนของผู้อยู่อาศัยที่อยู่ใกล้กับฟาร์มปศุสัตว์บ่อยครั้ง ในขณะที่การผลิตไถ่พื้นเมืองในพื้นที่จังหวัดระยองยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด (दनัยศักดิ์ และสายญาติ, 2558) เนื่องจากไถ่พื้นเมืองมีรสชาติอร่อย เป็นที่นิยมของทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาประกอบอาชีพภาคแรงงานต่างๆ ดังนั้นการขยายพื้นที่หรือเพิ่มจำนวนผู้เลี้ยงเพื่อผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคในพื้นที่อาจจะทำได้ยากขึ้น แต่สิ่งที่สามารถทำได้ในเกษตรกรที่เลี้ยงอยู่แล้วคือ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้มีปริมาณการผลิตที่มีอัตราสูงขึ้น และใช้เทคโนโลยี หรือภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อให้มีการตายลดลง และมีการเพิ่มผลผลิตให้ได้มากขึ้น เช่น การใช้ตุ๊กฟักไข่ แทนการฟักของแม่ไก่ การอนุบาลลูกไก่โดยการใช้ไฟกกลูกไก่ การพัฒนาสูตรอาหารที่มีอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักที่ดีขึ้น รวมทั้งการใช้การผสมเทียมไก่แทนการผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ เป็นต้น ก็จะถือเป็นแนวทางที่สามารถมีโอกาสที่จะทำให้ปริมาณการผลิตไถ่พื้นเมืองในพื้นที่มีเพิ่มมากขึ้นได้

นอกจากนี้ปัญหาอุปสรรคที่เกษตรกรพบในระดับมากที่สุดคือ การสานต่อของเกษตรกรรุ่นใหม่ และอายุและวัยของเกษตรกรในปัจจุบัน ซึ่งพบว่าจากการศึกษาครั้งนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-45 ปี แสดงว่าในปัจจุบัน เยาวชนรุ่นใหม่ยังไม่เล็งเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพด้านการเกษตรอาจเป็นเพราะแรงจูงใจด้านราคาผลผลิตทางเกษตรกร และกำไรที่ได้จากการเกษตรยังไม่มาก ดังนั้นภาครัฐควรสนับสนุน และส่งเสริมให้เกษตรกรรุ่นใหม่หันมาประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยเฉพาะการเลี้ยงปศุสัตว์อย่างจริงจัง ซึ่งการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ตามโครงการ young smart farmer ก็ถือเป็นโครงการหนึ่งที่จะสามารถทำให้เกษตรกรรุ่นใหม่หันมาประกอบอาชีพการเลี้ยงสัตว์เพิ่มมากขึ้น แต่ทั้งนี้ภาครัฐควรสร้างแรงจูงใจอื่นๆให้มากขึ้น เช่นมีการขยายการตลาดไปยังต่างประเทศมากขึ้น ลดขั้นตอนต่างๆของภาครัฐการให้น้อย เพิ่มเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการขายให้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคที่พบในระดับปานกลางคือ ไม่รู้จักวิธีการป้องกันโรคสัตว์ (3.00) ขาดแหล่งน้ำในการเลี้ยงสัตว์ (2.86) ความไม่เข้าใจในโครงการของเกษตรกร และมีโรคสัตว์เกิดขึ้นเป็นประจำ แสดงว่ายังมีเกษตรกรบางรายที่ยังไม่เข้าใจ และมีความรู้ในการป้องกันโรคสัตว์ไม่มากพอ ดังนั้นเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ที่ต้องมีการจัดอบรมให้ความรู้ และออกติดตามเยี่ยมเยียนอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกษตรกรมีความรู้ที่จะสามารถป้องกันและรักษาโรคเบื้องต้นให้กับสัตว์เลี้ยงของตนเองได้ และปัญหาอุปสรรคที่พบในระดับน้อยคือ มีภัยพิบัติอย่างต่อเนื่อง (2.37) และความสามารถของผู้จัดการแปลง (2.32) แสดงว่าในพื้นที่จังหวัดระยองไม่พบปัญหาทางด้านภัยพิบัติมาเป็นระยะเวลาานาน จึงเป็นพื้นที่ๆเหมาะสมในการเลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะไก่พื้นเมืองเป็นอย่างดี ในขณะที่หากมีการพัฒนาผู้จัดการแปลงให้มีความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่องก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำพากลุ่มเกษตรกรให้ประสบความสำเร็จในโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ได้เป็นอย่างดี (สำนักงานส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร, 2559)

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ไก่พื้นเมืองจังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ไก่พื้นเมืองจังหวัดระยอง และทราบถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อการพัฒนาโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้มีประสิทธิภาพ โดยสามารถนำผลการศึกษามาแก้ปัญหา และวางแผนกำหนดแนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อเป็นอาชีพได้ การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยทางสังคมศาสตร์ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา สอบถามกลุ่มประชากรตัวอย่างจำนวน 100 ราย จากนั้นเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมกำหนดค่าเฉลี่ยเพื่อการแปลผลระดับปัญหา และระดับความต้องการของเกษตรกรในด้านต่างๆ โดยดำเนินการศึกษาระหว่างเดือน มกราคม 2562 ถึง เดือน ธันวาคม 2562 สามารถสรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ และมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานบางประการของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรผู้ไก่พื้นเมืองที่เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ร้อยละ 62 เป็นเพศชาย ร้อยละ 38 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 46 อายุระหว่าง 41-45 ปี ร้อยละ 35 อายุมากกว่า 55 ปี และ ร้อยละ 19 อายุไม่เกิน 40 ปี ระดับการศึกษาพบว่าร้อยละ 54 ศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด รองลงมาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายและปริญญาตรีหรือสูงกว่า ร้อยละ 24 , 15 และ 7 ตามลำดับ ร้อยละ 70 ของเกษตรกรมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 15 สถานภาพโสด และ ร้อยละ 15 เป็นหม้าย เกษตรกรร้อยละ 87 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม แต่ร้อยละ 9 เป็นกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 1 เป็นอาสา เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และร้อยละ 1 เป็นผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.09 คน ใช้แรงงานในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย 1.37 คน โดยร้อยละ 95 จะเลี้ยงไก่พื้นเมืองด้วยตนเองมากที่สุด การประกอบอาชีพของเกษตรกรพบว่าร้อยละ 62 มีอาชีพทำสวน รองลงมาคือ รับจ้าง , ทำไร่ , ทำนา , รับราชการ ,เลี้ยงสัตว์, ค้าขาย และ บริษัทเอกชน ร้อยละ 12 , 9 , 4 , 4 , 4 , 4 และ 1 ตามลำดับ ร้อยละ 48 มีพื้นที่ถือครองของตนเอง จำนวนพื้นที่ถือครอง สูงสุด 40 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่ เฉลี่ย 4.02 ไร่ แต่ร้อยละ 52 ไม่มีพื้นที่ถือครอง ส่วนอีก ร้อยละ 92 มีพื้นที่ใช้เลี้ยงไก่พื้นเมือง

จำนวนสูงสุด 25 ไร่ ต่ำสุด 1 งาน เฉลี่ย 1.31 ไร่ ร้อยละ 7 ของเกษตรกรมีการเช่าที่ดินเพื่อใช้เลี้ยงไก่พื้นเมือง พื้นที่เช่าสูงสุด 3 ไร่ ต่ำสุด 2 งาน เฉลี่ยพื้นที่เช่า 1 งาน เกษตรกรมีประสบการณ์เลี้ยงไก่พื้นเมืองร้อยละ 74 มีประสบการณ์ไม่เกิน 5 ปี สูงสุด 40 ปี ต่ำสุด 1 ปี เฉลี่ย 4.76 ปี

จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตรอื่นๆ นอกเหนือจากอาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ทำนา ทำไร่ และทำสวน แสดงว่าการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดระยอง และภาคตะวันออกส่วนใหญ่เลี้ยงเพื่อเป็นอาชีพเสริมจากการทำสวน เนื่องจากสามารถใช้พื้นที่การทำสวนในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองได้ เพราะไก่พื้นเมืองมีความสามารถในการหากินเองตามธรรมชาติได้ และต้องการพื้นที่ในการหากินมากพอสมควร และแสดงว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยทำให้การเลี้ยงเพื่อให้เกิดรายได้ที่แน่นอนนั้นต้องอาศัยการรวมกลุ่มเกษตรกรกันและรวมกันผลิต รวมกันขาย รวมกันใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ได้เป็นอย่างดี ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองมากพอสมควรเฉลี่ย 4.76 ปี แสดงว่าการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อเป็นอาชีพเสริมนั้น อยู่คู่กับสังคมชนบทมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง และมีเกษตรกรรายใหม่ที่มีแนวโน้มเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งไก่พื้นเมืองถือเป็นแหล่งโปรตีนที่ดีในครัวเรือน (วรวิทย์, 2545) และหากเพาะขยายพันธุ์ได้มากขึ้นตามความต้องการของตลาดที่มีอย่างต่อเนื่อง ก็จะสามารถรวมกลุ่มกันจำหน่ายเป็นไก่สด และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป จะทำให้เกิดรายได้เสริมในยามที่ผลิตทางการเกษตรอื่นๆ ประสบปัญหาภาวะราคาผลผลิตตกต่ำได้เป็นอย่างดี ซึ่งนอกจากเนื้อของไก่พื้นเมืองจะมีรสชาติดี เป็นที่นิยมบริโภคของประชาชนทั่วไปแล้ว ยังมีความสามารถในชั้นเชิงการต่อสู้ สามารถฝึกฝนให้เป็นไก่ในเกมส์กีฬาได้ อีกทั้งยังมีสีขนที่หลากหลายสวยงาม ส่งผลให้เกิดการเพิ่มมูลค่าในตัวเองได้เป็นอย่างดี หากรัฐบาลมีการส่งเสริมอย่างจริงจัง และมีการวางแผนการพัฒนาไก่พื้นเมืองให้เป็นอาชีพของเกษตรกรรายย่อยอย่างเป็นระบบ ก็จะสามารถเป็นรายได้ให้เกษตรกรในยามที่ผลผลิตทางการเกษตรอื่นมีราคาตกต่ำ หรือในยามหน้าแล้งที่ไม่สามารถเพาะปลูกพืชต่างๆได้ โดยเน้นการพัฒนาสายพันธุ์ให้โตเร็ว อัตราการแลกอาหารเป็นน้ำหนักต่ำ อีกทั้งยังมีความสวยและความเก่งในตัวเดียวกัน ก็จะเป็นที่นิยมของลูกค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศแถบตะวันออกกลางได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย บาร์เรน คูเวต เป็นต้น (ปรารณา, 2554)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไก่พื้นเมืองจังหวัดระยอง เกี่ยวกับเกษตรกรด้านแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ ต้องการลดต้นทุนการผลิต (4.42) รองลงมาคือ ต้องการได้รับความรู้ใหม่ๆในการเลี้ยงสัตว์ (4.39) มีใจรักในอาชีพเลี้ยงสัตว์ (4.37) ต้องการรวมกลุ่มกันเพื่อขายสินค้า (4.35) และต้องการรวมกลุ่มกันเพื่อแปรรูปผลผลิต (4.31) ตามลำดับ ด้านความเข้าใจ และทัศนคติในโครงการ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ เกษตรแปลงใหญ่สามารถเพิ่มมูลค่าในสินค้าได้ (4.41) รองลงมาคือ เกษตรแปลงใหญ่สามารถเพิ่มผลผลิตให้ทันต่อความต้องการของตลาดได้ (4.36) เกษตรแปลงใหญ่สามารถอนุรักษ์และพัฒนาสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองได้ (4.31) และมีความต้องการพัฒนากลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง (4.25) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าต้นทุนในการผลิตของเกษตรกรยังสูงอยู่จากการที่ต้องใช้อาหารสำเร็จรูปเป็นอาหารหลักในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อการลดต้นทุนการผลิตด้านอาหารสัตว์จึงต้องมีการเพิ่มเติมให้เกษตรกรทันที โดยการหาวัตถุดิบที่เหลือจากโรงงานอุตสาหกรรมมาผ่านขั้นตอนต่างๆจนสามารถนำมาใช้ในสูตรอาหารไก่พื้นเมืองได้ ทั้งนี้โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่จะสำเร็จได้ยังขึ้นอยู่กับความร่วมมือกัน เพื่อจำหน่ายสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปจะทำให้เกษตรกรจำหน่ายได้ราคาสูงขึ้น และมีกำไรจากการประกอบอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพิ่มมากขึ้น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไ้พื้นเมืองจังหวัดระยองเกี่ยวกับหน่วยงานพบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ กิจกรรมต่างๆต้องเริ่มจากความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ (4.45) รองลงมาคือ การกำหนดมาตรฐานการผลิตด้านไ้พื้นเมืองเพียงระดับ GFM ก็เพียงพอแล้ว (4.43) และต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ (4.42) ตามลำดับ ในขณะที่เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางคือ การกำหนดมาตรฐานการผลิตด้านไ้พื้นเมืองต้องไปถึงระดับ GAP (2.89) แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันกิจกรรมต่างๆยังเป็นกิจกรรมที่ส่วนกลางเป็นผู้คิด และให้พื้นที่ดำเนินการ ซึ่งบางอย่างอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร ในขณะที่มาตรฐานการผลิตที่รัฐบาลมีนโยบายให้เข้าสู่ระบบ GAP นั้น อาจจะเป็นมาตรฐานที่สูงเกินไปสำหรับเกษตรกรรายย่อย ซึ่งระบบมาตรฐาน GFM ที่กรมปศุสัตว์ดำเนินการอยู่น่าจะเพียงพอสำหรับเกษตรกรรายย่อยในภาวะปัจจุบัน อีกทั้งการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ถือเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากจะมีการสนับสนุนงบประมาณทั้งในด้านกำลังคนของเจ้าหน้าที่และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไ้พื้นเมืองจังหวัดระยอง เกี่ยวกับการบริหารจัดการพบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ การพัฒนาความพร้อมของผู้จัดการแปลง (4.22) รองลงมาคือ การพัฒนาผู้นำกลุ่มเกษตรกร (4.21) และการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตรายบุคคล (4.21) แสดงให้เห็นว่าผู้จัดการแปลง และผู้นำกลุ่มเกษตรกรถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะทำให้โครงการประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นจึงมีหลักสูตรเฉพาะในการพัฒนาผู้จัดแปลงและผู้นำกลุ่มเกษตรกร โดยเฉพาะหลักสูตร การบริหารจัดการกลุ่มและหลักสูตรการตลาด และการขายผลิตภัณฑ์ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐยังขาดองค์ความรู้และประสบการณ์ ดังนั้นจึงควรประสานงานกับภาคเอกชน ที่ประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจขนาดเล็กในชุมชน มาถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆด้านการตลาด จะทำให้กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มียอดขายจากการจำหน่ายสินค้าเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดรายได้ตามมาอีกมากมาย

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พบว่าเกษตรกรมีปัญหามากที่สุดคือ พื้นที่เลี้ยงสัตว์มีจำกัดและลดลงอย่างต่อเนื่อง จากปัญหาดังกล่าวพบว่าในพื้นที่จังหวัดระยองมีการขยายพื้นที่เพื่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม และบ้านจัดสรรเพิ่มมากขึ้นทำให้พื้นที่ในการเลี้ยงสัตว์ลดลง ซึ่งเป็นปัญหาที่รัฐบาลควรมีมาตรการในการกำหนดเขตพื้นที่ให้ชัดเจน เนื่องจากจังหวัดระยองมีพื้นที่ที่เหมาะสมในการเลี้ยงสัตว์เป็นอย่างดี ทั้งในด้านแหล่งน้ำ และคุณสมบัติของดินที่มีความเหมาะสมในการปลูกพืชอาหารสัตว์ รวมทั้งมีสภาพอากาศที่เหมาะสม ไม่ร้อนหรือหนาวจนเกินไป ส่วนปัญหาที่เกษตรกรพบมากที่สุดสามลำดับแรกคือ การสานต่อของเกษตรกรรุ่นใหม่ อายุและวัยของเกษตรกรในปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าประชากรรุ่นใหม่ยังไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำการเกษตร อาจเป็นเพราะผลผลิตทางการเกษตรมีราคาตกต่ำ และสินค้าทางการเกษตรโดนผูกขาดจากผู้ประกอบการรายใหญ่ รัฐบาลจึงควรมีระบบประกันราคาสำหรับค้าเกษตรที่สำคัญ มีงบประมาณสนับสนุนให้เกษตรกรเกิดการแปรรูปสินค้า มีบรรจุภัณฑ์ที่สวยงามทำให้เป็นที่ดึงดูดของผู้บริโภคและ ขายได้ราคามากขึ้น รวมทั้งเน้นการขยายตลาดไปยังต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านที่มีความนิยมบริโภคไ้พื้นเมือง นอกจากนี้ปัญหาต่างๆที่พบในระดับปานกลางคือ ไม่รู้จักวิธีการป้องกันโรคสัตว์ (3.00) และมีโรคสัตว์เกิดขึ้นเป็นประจำ (2.75) แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรยังพบปัญหาเกี่ยวกับโรคระบาดอยู่ จึงต้องเน้นการให้ความรู้ในด้านการป้องกันโรคให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยอาศัยการรวมกลุ่มของเกษตรกรให้เกิดความเข้มแข็ง เกิดการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดทำโครงการต่างๆควรเริ่มต้นจากความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ และสะท้อนไปยังหน่วยงานส่วนกลาง ซึ่งในปัจจุบันส่วนใหญ่การดำเนินโครงการดังกล่าวยังเป็นการคิดจากส่วนกลาง และส่งต่อมาให้บุคลากรในพื้นที่ดำเนินการ ซึ่งบางกิจกรรมอาจไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่นั้นๆ หากนำทั้งสองอย่างมาพิจารณาร่วมกันก็จะทำให้โครงการเกิดความประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น และประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ให้มากขึ้น เพื่อนำโครงการดังกล่าวบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปี จะทำให้เกิดความประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น ในขณะเดียวกันรัฐบาลควรมีการบูรณาการระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน อันจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรรายย่อยได้

2. จากสภาพปัญหาพื้นที่การเลี้ยงสัตว์ลดลง ควรมีการกำหนดเขตพื้นที่การเลี้ยงสัตว์อย่างชัดเจน (Zoning) ซึ่งต้องกำหนดเป็นนโยบายของรัฐบาล และดำเนินการร่วมกันระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น กระทรวงอุตสาหกรรม และสำนักโยธาธิการและผังเมือง รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

3. การกำหนดมาตรฐานการผลิตของรัฐบาลควรดูความพร้อมของเกษตรกรด้วย หากต้องการพัฒนาให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบ GAP ควรสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงฟาร์มอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง ลำพังเกษตรกรเองซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยจะไม่มีเงินทุนที่จะปรับปรุงฟาร์มให้เข้าสู่มาตรฐานดังกล่าวได้ แต่ทั้งนี้มาตรฐานฟาร์ม GFM ที่กรมปศุสัตว์กำลังดำเนินการอยู่น่าจะเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อยในปัจจุบันมากที่สุด

4. ควรมีการสนับสนุนงบประมาณด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการจัดทำบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัยและสวยงามอย่างต่อเนื่อง และจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ด้านการตลาด และการแปรรูปผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง และเป็นหลักสูตรที่สามารถนำมาใช้ได้จริงสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่รวมกลุ่มกันจำหน่ายสินค้าในชุมชน รวมทั้งการตรวจรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ต่างๆ

5. ควรมีการพัฒนาความพร้อมของผู้จัดการแปลงอย่างต่อเนื่อง เช่น การฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ โดยวิทยากรมืออาชีพ รวมทั้งการศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการบริหารจัดการแปลง จะทำให้เกิดความต่อเนื่องในการพัฒนาผู้จัดการแปลง และเกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาแปลงใหญ่มากยิ่งขึ้น

6. เน้นส่งเสริมการส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน และในกลุ่มประเทศอาหรับที่มีความนิยมชมชอบในไก่พื้นเมืองไทย ทั้งผลิตภัณฑ์จากเนื้อไก่พื้นเมืองแปรรูป และไก่ชนมีชีวิต โดยการให้ความรู้ด้านต่างๆ เช่น ระเบียบและขั้นตอนต่างๆ ในการส่งออก การจัดทำเอกสารต่างๆในการเคลื่อนย้ายเพื่อการส่งออกไปยังต่างประเทศ ขั้นตอนและวิธีการตรวจหาเชื้อโรคต่างๆ และรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อรับรองการส่งออก เป็นต้น จะทำให้เกิดรายได้เข้าสู่ประเทศอีกมหาศาล อีกทั้งยังเป็นการช่วยให้เกษตรกรมีรายได้จากการประกอบอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2559. คู่มือการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2559. ถอดบทเรียนการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2559.[Online] http://www.bigfarm.doae.go.th/?page_id=41.
- เกษตรแปลงใหญ่ฟื้นรายได้เกษตรกร สร้างรากฐานเศรษฐกิจไทยยั่งยืน. 2561. ไทยโพสต์. น. 23. สืบค้นจากฐานข้อมูล iQNewsClip.
- จิรวุฒ มงคล. 2557. ความต้องการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาการเกษตรศาสตร์และสหกรณ์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชินวัฒน์ พรหมมานพ. 2560. ถอดบทเรียนการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่กรณี : แปลงใหญ่ต้นแบบ(ข้าว) ตำบลดอนรัก อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี. กรมส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ.
- दनัยศักดิ์ เย็นใจ และสายญาติ สีนาค. 2558. การศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดระยอง.กรมปศุสัตว์. กรุงเทพฯ.
- ธีรกิติ นวรัตน์ ณ อยู่ธยา. 2552. ผลิตภัณฑ์ใหม่ การตลาดและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภัสสร วุฒิปราณี .2543. เทคโนโลยีที่จำเป็นในการพัฒนาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร : กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรารณา งามวงศ์วาน. 2554. การส่งออกไก่ชนไทย. นิตยสารเทคโนโลยีชาวบ้าน. ฉบับที่ 11 เดือนมีนาคม 2554. หน้า 46-48.
- พงศ์ศิริภาพ ทองดีวิสูตรเกตุ. 2562. ปัจจัยการเข้าร่วมโครงการระบบเกษตรนาแปลงใหญ่ในจังหวัดกาญจนบุรี: วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2562 . หน้า 116.
- วรวิทย์ สิริพลวัฒน์. 2545. การเลี้ยงไก่พื้นบ้าน. <http://www.eto.ku.ac.th/neweto/e-book/animal/animal6.pdf>.
- สวัสดิ์ ธรรมบุตร, บุญศักดิ์ เกลียวกมลทัต, อัมพร ธรรมบุตร และศิริพันธ์ โมรากบ. 2541. คู่มือการเลี้ยงไก่พื้นเมือง. สถาบันวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีกแห่งชาติ กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2546. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 12. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- สุรัตน์ชัย เตียงนิล, อนวัช เดชะศาตวัต, อุทัย โสภกุล, นงนุช งอยผาลา และชัยยะ สุขประเสริฐ. 2549. การศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรหมู่บ้านบริวารศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. วารสารสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 2 ปีที่ 4 ฉบับที่ 7 เดือนมกราคม 2549. หน้า 80 – 105.
- สุวิช คุ้มคงสินธุ์, จินดา ขลิบทอง และศิริลักษณ์ วงศ์พิเชษฐ. 2556. เอกสารประกอบการประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 3 วันที่ 3 – 4 กันยายน 2556 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. 2559. รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2559 [ออนไลน์]. สืบค้นจาก :
<http://www.sme.go.th/th/index.php/data-alert/alert/report-smes-year/reportyear/report-year-2559.,pdf>.

สำนักงานส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร. 2559. ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่.[Online]
<http://www.agriman.doae.go.th/large%20plot.html>.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไถ่พื้นเมืองจังหวัดระยอง

แบบสอบถามนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไถ่พื้นเมืองจังหวัดระยอง ประกอบด้วย ๕ ส่วนหลัก ๙๐ ข้อย่อย ขอความอนุเคราะห์ตอบ และ หรือ แสดงระดับความคิดเห็น ระดับของปัญหา ให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง รวมทั้งเสนอแนะข้อคิดเห็นอื่นๆ เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) ตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานบางประการของเกษตรกร

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุ ( ) ไม่เกิน 40 ปี ( ) 41 – 55 ปี ( ) มากกว่า 55 ปี
3. การศึกษา ( ) ระดับประถมศึกษา ( ) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
( ) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ( ) ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า
4. สถานภาพการสมรส
( ) สมรส ( ) โสด ( ) หม้าย
5. สถานภาพทางสังคม
( ) ไม่มีตำแหน่ง ( ) กรรมการหมู่บ้าน
( ) สมาชิก อ.บ.ต. ( ) ผู้ใหญ่บ้าน
( ) อื่นๆ (ระบุ) .....
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน .....คน/ครัวเรือน
7. จำนวนแรงงานในการเลี้ยงไถ่พื้นเมือง .....คน/ครัวเรือน
แรงงานคนเลี้ยงไถ่พื้นเมือง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ได้แก่
( ) เลี้ยงเอง ( ) ภรรยา/สามี ( ) ลูก
( ) พ่อ/แม่ ( ) จ้างคนอื่น
8. อาชีพหลัก
( ) ทำนา ( ) ทำไร่ ( ) ทำสวน ( ) รับราชการ
( ) เลี้ยงสัตว์ ( ) ค้าขาย ( ) บริษัทเอกชน
( ) อื่นๆ ระบุ.....
9. พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (ไร่/ครัวเรือน)
( ) ไม่มีพื้นที่ถือครอง ( ) มีพื้นที่ถือครอง ..... ไร่
10. พื้นที่ใช้ในการเลี้ยงไถ่พื้นเมือง (ไร่/ครัวเรือน)
( ) ไม่มีพื้นที่ ( ) มีพื้นที่ .....ไร่
11. การเช่าที่ดินเพื่อใช้ในการเลี้ยงไถ่พื้นเมือง (ไร่/ครัวเรือน)
( ) ไม่ได้เช่า ( ) ได้เช่า จำนวนที่ดินที่เช่า.....ไร่
12. ประสบการณ์ในการเลี้ยงไถ่พื้นเมือง ..... ปี

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับเกษตรกร

ลำดับ	2.1 ด้านแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด ← → เห็นด้วยน้อยที่สุด				
		5	4	3	2	1
1.	ท่านมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการ					
2.	ท่านมีใจรักในอาชีพเลี้ยงสัตว์					
3.	ท่านมีการศึกษาหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ					
4.	ท่านมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้					
5.	ท่านมีความต้องการรวมกลุ่มกันผลิตสินค้า					
6.	ท่านมีความต้องการได้รับความรู้ใหม่ๆในการเลี้ยงสัตว์					
7.	ท่านต้องการลดต้นทุนในการผลิต					
8.	ท่านต้องการรวมกลุ่มกันเพื่อขายสินค้า					
9.	ท่านต้องการปรับระบบการเลี้ยงเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน					
10.	ท่านต้องการรวมกลุ่มกันเพื่อแปรรูปผลผลิต					
	2.2 ด้านความเข้าใจ และทัศนคติในโครงการ					
1.	เกษตรกรแปลงใหญ่สามารถทำให้เกิดการรวมกลุ่มที่ดีได้					
2.	เกษตรกรแปลงใหญ่ทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตได้					
3.	เกษตรกรแปลงใหญ่เป็นการช่วยเหลือเกษตรกรได้ตรงจุด					
4.	เกษตรกรแปลงใหญ่สามารถทำให้มีกำไรเพิ่มมากขึ้น					
5.	เกษตรกรแปลงใหญ่ช่วยให้ผลิตสินค้าได้มาตรฐานยิ่งขึ้น					
6.	เกษตรกรแปลงใหญ่ทำให้เกิดการลดใช้สารเคมีมากยิ่งขึ้น					
7.	เกษตรกรแปลงใหญ่สามารถเพิ่มมูลค่าในสินค้าได้					
8.	ท่านคิดว่าผู้นำกลุ่มทำให้โครงการประสบความสำเร็จ					
9.	ต้องมีการพัฒนาผู้จัดการแปลงอย่างสม่ำเสมอ					
10.	เกษตรกรแปลงใหญ่สามารถลดการสูญเสียจากโรคระบาดในไก่พื้นเมืองได้					
11.	เกษตรกรแปลงใหญ่สามารถอนุรักษ์และพัฒนาสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองไทยได้					

12.	เกษตรกรแปลงใหญ่สามารถเพิ่มผลผลิตให้ทันต่อความต้องการของผู้บริโภคได้					
13.	ต้องพัฒนากลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง					
14.	เกษตรกรต้องมีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองพอสมควร					
15.	ความจำเป็นในการทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีฟาร์ม					

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับหน่วยงาน

ลำดับ	ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด ← → เห็นด้วยน้อยที่สุด				
		5	4	3	2	1
1.	หน่วยงานภาครัฐมีการประชุมเพื่อวางแผนงานอย่างต่อเนื่อง					
2.	มีการกำหนดภารกิจและมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจนของแต่ละหน่วยงาน					
3.	ผู้บริหารระดับสูงต้องรับฟังปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่					
4.	กิจกรรมต่างๆต้องเริ่มจากความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่					
5.	กิจกรรมต่างๆต้องเริ่มต้นจากหน่วยงานส่วนกลางเป็นผู้คิดขึ้นมา					
6.	หน่วยงานต่างๆต้องสนับสนุนงบประมาณต่างๆอย่างเต็มที่					
7.	ต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่					
8.	หน่วยงานต่างๆมีการจัดอบรมเกษตรกรเพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้อย่างต่อเนื่อง					
9.	จำเป็นต้องมีทีมงานต่างๆในการขับเคลื่อนโครงการได้แก่ ทีมลดต้นทุน ทีมการตลาด ทีมการผลิต ทีมการบริหารจัดการ และทีมผู้จัดการแปลง					
10.	มีการพบปะ ติดตาม ประเมินผล เยี่ยมเยียนเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง					
11.	หน่วยงานภาครัฐต้องมีเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ทันสมัย					
12.	มีการจัดเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลเกษตรกรอย่างเพียงพอ					

13.	การตรวจเยี่ยมของแต่ละหน่วยงานควรรวมกันในวันเดียว					
14.	การกำหนดมาตรฐานการผลิตด้านไก่พื้นเมืองต้องไปถึงระดับ GAP					
15.	การกำหนดมาตรฐานการผลิตด้านไก่พื้นเมืองเพียงระดับ GFM ก็เพียงพอแล้ว					

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ลำดับ	ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด ←————→ เห็นด้วยน้อยที่สุด				
		5	4	3	2	1
1.	การจัดทำข้อมูลพื้นฐานรายบุคคล					
2.	การสำรวจข้อมูลปริมาณการเลี้ยงอย่างถูกต้องชัดเจน					
3.	การกำหนดพิกัดรายแปลงของแต่ละบุคคล					
4.	การพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart farmer					
5.	การจัดทำแผนการตลาด และแผนธุรกิจ					
6.	การพัฒนาความพร้อมของผู้จัดการแปลง					
7.	การพัฒนาผู้นำกลุ่มเกษตรกร					
8.	การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตรายบุคคล					
9.	การวิเคราะห์ปัญหาในการรวมกลุ่ม					
10.	การระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหา					
11.	การประชาสัมพันธ์และติดตามของเจ้าหน้าที่					
12.	การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน					
13.	การนำเทคโนโลยีต่างๆเข้ามาใช้ในการผลิต					
14.	การวางแผนการผลิต ตามความต้องการของตลาด					
15.	การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ					
16.	การจัดทำตราสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ (แบรนด์สินค้า)					
17.	การกำหนดชื่อสโลแกนของผลิตภัณฑ์					
18.	การรวมกันยื่นขอสนับสนุนสินเชื่อเงินทุน					

ส่วนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไถ่พื้นเมือง

ลำดับ	ปัญหาอุปสรรค	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด ← → เห็นด้วยน้อยที่สุด				
		5	4	3	2	1
1.	ความไม่เข้าใจในโครงการของเกษตรกร					
2.	พื้นที่เลี้ยงสัตว์มีจำกัด และลดลงอย่างต่อเนื่อง					
3.	ขาดแรงงานในการเลี้ยงสัตว์					
4.	ขาดต้นทุนในการขยายกำลังการผลิต					
5.	ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิตสัตว์					
6.	ขาดช่องทางการตลาดและการจำหน่าย					
7.	ขาดการจัดการด้านโรงเรือน					
8.	ขาดพันธุ์สัตว์ และวิธีการปรับปรุงพันธุ์					
9.	อายุ และวัยของเกษตรกรในปัจจุบัน					
10.	การสานต่อของเกษตรกรรุ่นใหม่					
11.	ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง					
12.	ความยากในการลดต้นทุนการผลิต					
13.	ขาดแหล่งน้ำในการเลี้ยงสัตว์					
14.	มีโรคสัตว์เกิดขึ้นเป็นประจำ					
15.	ไม่รู้จักรักษาป้องกันโรคสัตว์					
16.	ความสามารถของผู้จัดการแปลง					
17.	ความสามารถของคณะกรรมการบริหารกลุ่ม					
18.	ขาดวิธีการบริหารจัดการกลุ่ม					
19.	การนัดสมาชิกเพื่อรวมกลุ่ม					
20.	มีภัยพิบัติอย่างต่อเนื่อง					

- ปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไถ่พื้นเมือง

.....

.....

- แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

- ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....